

Asia: VN/26873/2024

Lausuntopyyntö: Naisiin kohdistuvan väkivallan ja perheväkivallan torjumisesta annetun direktiivin (NKV-direktiivi) täytäntöönpano; työryhmän mietintö

Direktiivin suhde nykytilaan

Mitä huomioita teillä on kansallisen nykytilan ja direktiivin suhteen arvioinnista? Pyydämme arviossanne keskittymään siihen, mitä direktiivi näkemyksenne mukaan edellyttää vähimmäistasolla.

-

Keskeiset ehdotukset

Mikä on näkemyksenne esityksen keskeisistä ehdotuksista ja suhteesta direktiivin edellyttämään vähimmäistasoon? Pyydämme kommentoimaan jokaista kohtaa erikseen kunkin otsikon alle.

-

Asianomistajan suojelun tarpeen arviointia koskeva ehdotus

Luonnostellun esitutkintalain (805/2011) 9 b §:n 4 momentissa säädettäisiin esitutkintaviranomaisille tiedonsaantioikeus suojelu- ja tukitarpeita koskevan arvioinnin tekemiseksi välttämättömiin asianomistajaa koskeviin tietoihin sosiaali- ja terveydenhuollon asiakastietojen käsittelystä annetun lain 3 §:ssä tarkoitetulta palveluntajalta, valtion varoista maksettavasta korvauksesta turvotipalvelun tuottajalle annetussa laissa tarkoitetulta turvotipalvelun tuottajalta ja tämän lain 4 luvun 10 §:n 3 momentissa tarkoitetulta asianomistajien tukipalvelun tuottajalta. Edellytyksenä tiedonsaannille olisi asianomistajan suostumus. Säännös on sinänsä lähtökohdiltaan hyvin perusteltu, mutta se ja sitä koskevat esityöt jättävät avoimeksi sen, minkälaiset tiedot olisivat tyypillisesti esitutkintaviranomaiselle välttämättömiä arvioinnin suorittamiseksi. Esitöissä tietoja kuvataan tarkkarajaisesti määitetyiksi, mutta luonnostellussa lainkohdassa tiedot on ainoastaan rajattu niiden ensisijaisen käsittelytarkoituksen ja välttämättömyyskriteerin avulla. Säännöksestä tai sen esitöistä ei käy ilmi, mikä tietojen poistoaika esitutkintaviranomaisessa on tai miten se määräytyy. Esitöiden perusteella ei myöskään käy kovinkaan selkeästi sitä, kuka välttämättömyysarvioinnin asiassa tekee, esitutkintaviranomainen vai tiedot luovuttava taho. Tietosuojavaltuutetun näkemyksen mukaan esityksestä olisi syytä käydä nykyistä selvemmin ilmi se, minkälaisia tietoja luonnostellun lainkohdan perusteella olisi tarkoitus luovuttaa esitutkintaviranomaisille.

Luonnostellussa säännöksessä tai sen esitöissä ei oteta selkeästi kantaa siihen, voisiko esitutkintaviranomainen käyttää näin saamiaan tietoja myös muita käsittelytarkoituksia varten. Esitutkintaviranomaisten omissa henkilötietolaeissa on tyypillisesti säädetty verraten laajasta mahdollisuudesta käsitellä esitutkintaviranomaisen tiettyä ensisijaista käsittelytarkoitusta varten saamiaan tietoja myös niin sanottuihin toissijaisiin käsittelytarkoituksiin. Käytännössä luonnosteltu säännös voisi mahdollistaa sen, että esimerkiksi poliisi käyttäisi suojelutarpeen arvioimiseksi saamiaan erityisiin henkilötietoryhmiin kuuluvia tietoja henkilötietojen käsittelystä poliisitoimessa annetun lain (616/2019) 13 §:n perusteella sellaisen rikoksen paljastamiseksi, jossa epäiltynä olisi suojelutarpeen arvioinnin kohde. Tältä osin tietosuojavaltuutettu korostaa sitä, että jotta henkilön suostumuksen voidaan katsoa olevan kovinkaan tehokas lisäsuojatoimi, tulisi henkilön suostumusta antaessaan olla tietoinen myös mahdollisista toissijaisista käsittelytarkoituksista, joihin häntä koskevia henkilötietoja esitutkintaviranomaisessa käsitellään.

Rikoslain muuttamista koskeva ehdotus

-

Ehdotus erityisen suojelun tarpeessa olevan asianomistajan kuulustelua koskevien säännösten laajentamisesta koskemaan seksuaalirikoksen tai lähisuhdeväkivallan asianomistajan lasta tai asianomistajan kanssa samassa kotitaloudessa asuvaa hänestä riippuvaisessa asemassa olevaa henkilöä, joka on muodollisesti rikosprosessissa todistajan asemassa

-

Ehdotus asianomistajan yhteystietojen välittämistä tukipalveluihin koskevan säännöksen laajentamisesta koskemaan erityisen suojelun tarpeessa olevaa seksuaalirikoksen tai lähisuhdeväkivallan asianomistajaa

-

Ehdotus yhdenvertaisuusvaltuutetun tehtävästä jatkossa seurata ja arvioida Istanbulin sopimuksen ohella NKV-direktiivin tarkoittamia toimintapolitiikkoja ja toimenpiteitä, joiden tarkoituksena on ehkäistä ja torjua direktiivin soveltamisalaan kuuluvan väkivallan kaikkia muotoja

-

Seri-tukikeskuksia koskeva ehdotus

-

Seri-tukikeskuksiin liittyvä muutosehdotus sosiaali- ja terveydenhuollon asiakasmaksuista annettuun lakiin

-

Vaikutukset

Millaisia taloudellisia vaikutuksia arvioitte esityksellä olevan?

-

Millaisia vaikutuksia viranomaisten toimintaan arvioitte esityksellä olevan?

-

Millaisia muita yhteiskunnallisia vaikutuksia arvioitte esityksellä olevan?

-

Millaisia muita vaikutuksia arvioitte esityksellä olevan? (Esimerkiksi ihmisryhmiin kohdistuvat vaikutukset)

-

Vaihtoehtoiset ratkaisut

Onko jokin muu tapa, jolla direktiivin edellyttämät vähimmäisvelvoitteet voitaisiin toteuttaa?

-

Suhde perustuslakiin ja säätämisyjärjestys

Miten kommentoitte mietinnön näkemyksiä, jotka koskevat suhdetta perustuslakiin ja säätämisyjärjestystä (mietinnön jakso 11)?

Mietinnön kappaleessa 10.4. käsitellään esitysluonnoksen suhdetta yksityiselämän suojaan. Kappaleessa todetaan lakonisesti, että ehdotettu tietojenluovutussäätely perustuisi tietosuojasetuksen 6 artiklan 1 kohdan e alakohtaan ja tiedonsaantioikeutta koskeva säätely 6 artiklan 1 kohdan c alakohtaan. Esitysluonnoksessa ei perustella tarkemmin sitä, millä perusteella tietojenluovutussäätely ja tiedonsaantioikeutta koskeva säätely perustuvat eri oikeusperusteisiin. Tietosuojavaluuttetun näkemyksen mukaan olisi perusteltua, että esityksessä käsiteltäisiin nykyistä laajemmin käsittelyperusteen toteamisen lisäksi myös sitä, millä perusteella kyseisen käsittelyperusteen katsotaan olevan asiassa soveltuva.

Samassa kappaleessa käsitellään myös suojatoimisuostumusta ja sen merkitystä tietojenluovutussäätelyn hyväksyttävyyden osalta. Tältä osin tietosuojavaluuttettu viittaa edellä mahdollisista toissijaisista käsittelytarkoituksista toteamaansa.

Muut havaintonne ja kommenttinne esitysluonnoksesta

Voitte lausua tämän väliotsikon aiheesta alla.

-

Muut havaintonne ja kommenttinne direktiivin vähimmäisvelvoitteita pidemmälle menevistä (kansallisista) tarpeista naisiin kohdistuvan väkivallan ja perheväkivallan torjumiseksi?

Voitte lausua tämän väliotsikon aiheesta alla.

-

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Tietosuojavaltuutetun toimisto kiittää mahdollisuudesta lausua asiassa. Tietosuojavaltuutettu keskittyy lausunnossaan luonnostellun esitutkintalain tietojenluovutus- ja tiedonsaantisäännöksiin.

Piispanen Sami

Tietosuojavaltuutetun toimisto - Ylitarkastaja, ryhmäpäällikkö